

Зміст.

ПЕРЕДМОВА	Стр. 5
I. Філософія і національність	7
1. Нація і людство. Раціоналістичний та романтичний погляд на націю. Вічні та часові цінності. Розв'язання проблеми. 2. Філософія і філософії. Абсолютна правда і окремі філософічні пункти погляду. 3. Розвиток філософії. Боротьба течій, рух між протилежностями. Роля націй в історичному розвитку філософії. 4. Українська філософія. Труднощі її дослідження. 5. Літературні вказівки.	
II. Український народний характер і світогляд	15
1. Загальні замітки. Методи дослідження. 2. Спроба характеристики. Психічний уклад українця: емоціоналізм, індивідуалізм, рухливість. Впливи видатних історичних періодів: князівського та барокка. Український ландшафт: степ. Тип визначних представників української нації: емоціоналізм, усамотнення, ідеал внутрішньої та зовнішньої гармонії (миру), релігійне забарвлення. 3. Літературні вказівки.	
III. Філософія у старій Україні	20
1. Прийняття християнства. Отці церкви на українському ґрунті. Відомості про античну філософію. Проповіді та повчальна література. Бібліотеки. 2. Ожидовілі. Філософічні переклади. Астрологічна література. Спроби філософічної термінології. 3. Філософічне навчання. Наука за кордоном. Школи. Остріг. Київська Академія. Характер та значіння філософічного навчання в Академії. 4. Філософічна лектура. Джерела наших відомостей. Антична філософія. Патристика. Середньовічна філософія. Філософія ренесансу та нових часів. 5. Окремі представники філософічної думки. А. Курбський. Ян Лятос. Герасим Смотрицький. Іван Вишенський. Кирило Транквіліон Ставровецький. Басіян Сакович. П. Могіла. А. Зерніков. Стефан Яворський. Теофан Прокопович. Стефан Прибелович. Іоаким Богомолевський. Володимир Каліграф. 6. Літературні вказівки.	
IV. Григорій Сковорода	35
1. Життя. Перебіг життя. Життя Сковороди, як вираз його філософії. 2. Провідні думки. Філософія і життя. Теорія і практика. Самопізнання. 3. Символіка. Мова. Образи. Витовчання Біблії. Античні мудреці. Вплив символічної літератури. 4. Метода. Антитетика в античній та християнській філософії. Антитетика у	

містиків. Антитетика Сковороди. Символ «кола» в античній, свято-отцівській і містичній філософії. Символ кола у Сковороди. «Змій». Антитетика та коловий рух у філософії XIX віку. **5.** Світ, матерія, Бог. Дуалізм. Вічність та нікчемність матерії. Історичні паралелі. Бог. **6.** Зерно і рослина. Символ зерна і рослини в античній, святоотцівській та містичній думці. Зерно і рослина у Сковороди. Зерно і рослина у філософії XIX віку. **7.** «Серце». «Внутрішня людина». Безодня, «серце». Життя серця. **8.** Обожнення — припущення. «Нерівна рівність». **9.** Пізнай себе». Теорія пізнання у Сковороди. Самопізнання і Богопізнання. **10.** Релігійність. Богопізнання. Містичне переживання. Есхатологія. Бог — краса. **11.** Літературні вказівки.

V: Сучасники Сковороди **63**

І. Хмельницький. Х. Барсук — Мойдза. В. Т. Золотницький. П. А. Сохацький. Григорій Полетика. Семен Гамалія. Літературні вказівки.

VI. Знайомство з німецьким ідеалізмом **66**

1. Обсяг знайомства з німецьким ідеалізмом. **2.** Знайомство з Кантом на Україні. Переклад Я. Рубана. Петро Лодій. Й. В. Шад. Л. Г. Якоб. Михайло Полетика. Василь Довгович. Літературні вказівки. **3.** Вплив Фіхте. Йоган Баптист Шад. Життя — Логіка Шада. Натурфілософія. Моральність та право. Філософія нації. Сучасники та учні Шада в Харкові. Літературні вказівки. **4.** Вплив Шелінга і романтики. Д. Кавунник-Велланський. Життя і твори. Філософія. А. І. Дубрович. Й. Х. Кронберг. М. Максимович. К. Зеленецький. Н. Курлядцев. П. С. Авсєнев. Хр. Екебляд. Літературні вказівки. **5.** Вплив Гегеля. Орест Новицький. Й. Г. Міхневич. С. С. Гогоцький. Твори. Філософічні погляди. Історики-гегеліянці. Історики літератури-гегеліянці. П. Редькин. Й. Чачковський.

VII. Микола Гоголь **87**

1. «Діло мое», Єдність світогляду Гоголя на протязі його життя. **2.** Два подорожні. Життя — шлях. Душа людська. Естетична емоція. **3.** Господарство. Людина і світ. «Служба». «Своє місце». Індивідуальне призначення людини. Праця. «Духовна Гоголя». **4.** «Ювелірне мистецтво». «Господарство душ». Краса душі. «Мертві душі». Самовдосконалення. Емоціональний вплив на душу. Щастя і нещастя. Поезія. Мистецтво. Любов. **5.** Гімн красі Небесній. Любов, Христос, Бог. Бог, як джерело гармонії та краси. Бог — «Краса Небесна». **6.** Літературні вказівки.

VIII. Кирило-Методіївці **107**

1. Ідеологічна єдність Кирило-методіївського руху. Славянські паралелі. Основні риси. Славянофільство, романтизм, християнство, радикалізм, есхатологія. **2.** «Книга битія українського народу». Христологічна історіософія. Славяне. «Воскресіння» України. Есхатологічні настрої. **3.** Микола Костомаров. Вплив романтики. Християнство. Символізм. Характеріологія українців. **4.** П. О. Куліш. Вихідні романтичні пункти погляду. Серце людини та «зовнішнє» у ній. Минуле України та сучасність. Філософія культури. Проблема мови. Хутір і город. Україна і Європа. Жінка і чоловік. **5.** До світогляду Шевченка. Антропоцентризм. Антропоцентрична релігійність. Вплив Д. Штравса. **6.** Микола Гулак. **7.** Літературні вказівки. **8.** Додаток. Укра-

Інець польський «месіянїст». Петро Семененко. Життя. Твори.

X. Памфил Юркевич 136

1. Життя. Доля Юркевича. Життя. Характер. 2. Ідеалїзм і матеріалїзм. Критика матеріалїзму і ідеалїзму. 3. Платон і Кант. Критика Канта. «Платонїзм» Юркевича. 4. «Ідея». Ідея і емпірія. Здійснення ідей. 5. Філософія серця». Розум і емоція. Значіння емоції: в пізнанні, в моралі, в релігії. Знаття і віра. 6. «Серце» і «голова». Емоція і особистість людини. Критика містичного і емпіричного погляду на душевне життя. Емоціоналізм в пізнішій філософії. 7. Мир з ближніми. Суспільство вище індивідууму. «Мир» між людьми. 8. Світогляд і особистість. Юркевич та український національний характер. 9. Літературні вказівки.

XI. Філософія на послугах науки 156

1. Філософія другої половини ХІХ віку. Російська «просвіченість». Україна. 2. Олександр Потебня. Особа. Погляди на філософію. Твори. Школа Потебні. 3. Володимир Лесевич. Життя і твори. Погляд на філософію. 4. А. А. Спір. 5. Клим Ганкевич. 6. Соціологи. І. Федорович. О. Стронин. Л. Мечников. М. Туган-Барановський. 7. Марксизм. Микола Зібер. 8. Богдан Кістяковський.

ПОЯСНЕННЯ ДО ІЛЮСТРАЦІЙ 165

ПОКАЖЧИК ІМЕН 167